

Veranderingen en transities komen vanuit de samenleving,

Zorg dus dat de mobiliteitswereld vermaatschappelijkt

Hoe komt de wereld van mobiliteit uit de huidige fase van transitie? Deze vraag verkende Frans Soeterbroek in een essay voor de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) . Zijn visie én handvatten deelt hij als keynote op het Nationaal verkeerskundecongres op 1 november in 's Hertogenbosch.

Er is sprake van een ombouw van Nederland en dat betekent onherroepelijk een wederombouw van verschillende sectoren, waaronder mobiliteit, stelt 'ruimtemaker' Frans Soeterbroek. De samenleving is niet het eindpunt van oplossingen, maar juist het startpunt.

Meerdere disciplines zullen met meerdere partners samenwerken, maar vooral anders moeten gaan denken en handelen. "Een van de grootste uitdagingen voor vakmensen is misschien wel een grote stap te maken naar de burgers, naar de samenleving die al integraal opereert. Hier ligt de basis, het uitgangspunt van de nieuwe vakmens", zegt Soeterbroek. De opgave en kansen liggen volgens hem in het aanboren van de collectieve intelligentie in de samenleving. Vakmensen, ook mobiliteitsprofessionals sluiten vanuit de vraagstukken in de samenleving nieuwe verbanden en zetten dan hun expertise in in het belang van het algemeen. Niet als regisseur, maar als kundig partner.

In het kort een ideale wereld waarin schotten tussen vakdisciplines verdwijnen en budgetten worden samengevoegd om oplossingen te bewerkstelligen die van groter belang kunnen zijn dan de optelsom van allerlei sectorale maatregelen. "Zolang je blijft denken vanuit je eigen discipline en je klassieke kundigheid, laat je enorme kansen schieten", waarschuwt Soeterbroek.

Hoe dan wel? "Zorg dat de mobiliteitswereld mee 'vermaatschappelijkt'." Soeterbroek geeft drie handvatten:

1. Denk integraler en multimodaler en breng ruimte en mobiliteit in samenhang met sociale vraagstukken. De omgevingswet biedt ook nieuwe kansen om integraler te handelen.
2. Maak radicalere keuzes in de duurzaamheidsaanpak, denk niet te snel dat iets niet op jouw bord ligt.
3. Bouw het technocratische denken over infrastructuur om naar een proces van maatschappelijke dialoog en besluitvorming. Buig daarvoor ook de verhoudingen om: zet de burger in de lead in plaats van de experts en bestuurders.

"Durf het aan", zegt de ruimtemaker, "en je zult zien dat je werk er rijker van wordt als je maatschappelijke bronnen van collectieve intelligentie weet aan te boren."

Democratie

Wat gebeurt er als we deze stappen niet zetten? "Kijk naar de soms jarenlange strijd om één tunnel. Je blijft dan hangen in een herhalend patroon van burgers die de overheid niet vertrouwen. Dat vreet aan de democratie. Dat moet anders. Je kunt met

de intelligentie in de samenleving twee kanten op: die positief aanboren of die als NIMBY tegen je krijgen. Kies maar.”

Nog een paar tips: “Onderschat de intelligentie in de samenleving niet. Mensen snappen minstens zo goed als de vakspecialist wat in een concrete situatie kan werken en onder ‘de burger’ vindt je ook gewoon juristen en ingenieurs. En denk ook niet dat je eigen kunde er niet veel meer toe doet. Dit hoor ik wel eens ‘angstig’ van ontwerpers. Het gaat erom dat je je eigen expertise anders inzet. Kom eerst los van het wij (specialisten)-zij (leken)denken.”

Kunst

“En zorg dat je echt goed aangesloten bent op wat zich buiten afspeelt. Ga letterlijk naar buiten en doe daar je werk. Een valkuil is om experts binnen een organisatie bijeen te zetten en te denken dat integraliteit dan vanzelf wel ontstaat. De kunst is om te beginnen in de samenleving. Kijk wat zich daar afspeelt. Begrijp wat de problemen zijn en schrik niet terug als een oplossing soms helemaal geen verkeerskundige oplossing is; zoals inzetten op leefbaarheid in de woonomgeving in plaats van het bijsturen van vervoersstromen.”

Beweging

“Denk anderzijds ook niet te snel dat je ergens niet over zou gaan. Waterafvoer? Is dat niet verkeerskundig? Misschien kun je er in de infrastructuur hele goede oplossingen voor bieden. Sociale achterstand? Misschien helpen laagdrempelige vervoersoplossingen. Kortom: Ga naar buiten. Voer gesprekken en constateer dat een oplossing soms net iets anders kan zijn dan op papier of uit een model. En vergeet ten slotte nooit dat grote transities en veranderingen voortkomen uit maatschappelijke dynamiek en niet vanuit de overheid of kennisinstellingen. Sluit daar dus op aan en wordt onderdeel van die beweging”